

A j e l ö l t k ó d s z á m a :

Državni izpitni center

P 1 0 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2010. május 31., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza! Összesen 30 pont érhető el. A dolgozat terjedelme 300–600 szó.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

Irányított szövegalkotás	Kevésbé irányított szövegalkotás
☐	☐

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűvel, olvashatóan írjon! Ha rosszul fogalmazott, a leírtat húzza át, majd írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot nulla (0) ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

ÜRES OLDAL

A) Irányított irodalmi fogalmazás Kertész Imre Sorstalanság c. regényének részlete alapján

Itt a nyár. De a gimnáziumban már rég, még a tavasszal kiadták a vakációt. Arra hívatkoztak: háború van. ...s a zsidókról is hoztak azóta újabb törvényeket. (...)

Többnyire kártyázni szoktunk, de hát a nagyobbik nővérnek ma nem volt hozzá kedve. Egy gondjáról kívánt előbb beszélni velünk, egy kérdésről, amely mostanában igen foglalkoztatja: a sárga csillagja okoz tudniillik egy bizonyos fejtörést néki. Tulajdonképpen »az emberek tekintete« ébresztette rá a változásra – mert úgy találja, hogy az emberek megváltoztak az irányában, és azt látja a tekintetükben, hogy »gyűlölik őt«. Ma délelőtt is így vette észre, mialatt a mamája megbízásából bevásárolni járt. De hát én úgy hiszem, némileg túlzó módon látta. A magam tapasztalata legalábbis nem pontosan ez. Így például a munkahelyen is akadnak a kőművesek közt, akikről mindenki tudja, hogy nem állhatják a zsidókat: velünk, fiúkkal azonban mégis egész megbarátkoztak. Ugyanakkor azért ez még semmit se változtat a nézetükön, persze. (...) s megkíséreltem elmagyarázni a lánynak, nem őt gyűlölik valójában, vagyis hát nem őt magát, a személye szerint – hisz végeredményben nem is ismerhetik –, hanem inkább csak az eszmét, hogy »zsidó«. Akkor meg kijelentette, ő is ugyanezen gondolkodott az előbb, merthogy alapjában nem is pontosan tudja, mi az. Annamária ugyan mondta neki, hogy hiszen ezt mindenki tudja: egy vallás. De őt nem ez, hanem az »értelme« érdekelte. – Elvégre az embernek tudnia kell, miért gyűlölik – vélte. (...) Az volt ugyanis a nézete, hogy »mi, zsidók mások vagyunk, mint a többiek«, hogy ez a különbség a lényeg, és emiatt gyűlölik a zsidókat az emberek. Azt is említette, mily sajtószerű dolog ennek a »különbözőségnek a tudatában« élnie, s hogy hol egyfajta büszkeséget, hol meg inkább valami szégyenfélét érez miatta. (...) Végül is egy példát hoztam fel neki. (...) amolyan regényt is olvastam nemrég: egy koldus meg egy királyfi, kik ettől a különbségtől eltekintve, arcra és alakra feltűnő mód, egész az összetévesztésig hasonlítottak, pusztán kíváncsiságból elcserélték egymással a sorsukat, míg végül a koldusból igazi királyfi, a királyfiból meg igazi koldus nem lett. Mondottam a lánynak, próbálja magáról is elképzelni a dolgot. Persze nem nagyon valószínű, de hát végre is sok minden lehetséges. Mondjuk egész kicsiny gyermekkorában történt vele az eset, mikor az ember még se beszélni, se emlékezni nem tud, s mindegy, hogyan, de hát – tegyük fel – valamiképpen elcserélték vagy elcserélődött egy más család gyermekével, egy oly családdal, melynek faji tekintetben kifogástalanok az iratai: nos, ebben az elképzelt esetben akkor most az a másik leány érezné a különbséget, s viselné persze a sárga csillagot is, míg ő viszont, a róla való adatok révén, éppolyannak látná magát – és persze mások is ilyennek látnák –, mint a többi ember, rá se gondolna és mit se tudna az egész különbségről.

Szemponatok:

- Ismertesse a szövegrészlet témáját és elbeszélésmódját!
- Mutassa be a lány által felvetett kérdést! Vizsgálja meg, hogyan éli meg ő a származását, és hogyan a fiú! Értelmezze a fiú példázatát!
- Fejtse ki, milyen megkülönböztetések érhetik napjaink emberét, valamint azt, miért alakulhatnak ki ezek!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

B) Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Lázár Ervin A nagyravágyó feketerigó című meséjének részlete alapján

A feketerigó fénylő fekete volt.

És nem tetszett neki a fekete szín. (...) Ezért volt dühös. Úgy hitte, ő a legrútabb madár a ligetben.

Bánata akkor vált mégis szívbe markolóvá, amikor a kislejő eljött a ligetbe, és azt mondta a madaraknak:

– Kellene nekem egy barát. Egy madár barát. (...)

A barátság nem könnyű dolog. Mert jó, a kislejőnek szüksége volt egy madár barátára. Csak hát olyan madár nélkül, akinek viszont éppen egy kislejő barátára lenne szüksége, ez nem megoldható. A madarak legtöbbször volt már barátja. (...)

Na és persze a feketerigóknak sem volt barátja, mert szégyellte a színét, s emiatt fönn hordta az orrát. (...) Mással is megesik: szégyell valamit, és azt hiszi, csak úgy tudja elviselni szégyenét, ha fönn hordja az orrát.

Így aztán nem talált barátára a kislejő. Pedig ott lapult a fűben a feketerigó, és azt gondolta magában: »Én szívesen lennék barátja ennek a kislejőnek...« (...) De mégsem mert előbűjni. – »Éppen én kellenék neki – morfondírozott –, amikor ilyen csúnya vagyok! Fekete!«

Barát nélkül ment el a kislejő, igaz, majdnem sírva fakadt, de megpróbálta a liget szélét visszatarítani. Nem szeretett mások előtt sírni. (...)

A feketerigó legalább olyan bánatos volt, mint a kislejő, ha nem bánatosabb. Magát is sajnálta, meg a kislejőt is. Magát talán egy kicsit jobban. (...)

Ezért aztán fél év elteltével elhatározta: újra próbálkozik. (...) És elkezdte magát sárgarigóknak festeni. (...) ...tökéletesen sikerült. ...olyan lett, mint egy igazi sárgarigó. (...)

Azon a héten is eljött a kislejő barátot keresni. Nem csüggedhetett, tudta, barátára kell találnia.

A sárgarigóknak festett feketerigó elősétált a bokrok közül. A madaraknak elállt a lélegzetük a gyönyörűségtől. (...)

A kislejő elámulva nézte a szép madarat (...) Csak az igazi sárgarigó gyanakodott. (...) ...megszólalt a kislejő:

– Ne haragudj! – mondta elszomorodva –, te valóban csodálatosan szép madár vagy, de én másik barátára gondoltam. Láttam valamikor egy nagyon kedves madarat. Nem volt ilyen tarka, mint te, de nekem ő kellene barátnak. Az a madár fénylő fekete volt... Azt hiszem, úgy hívják, feketerigó. Megértheted, hogy ki kell tartanom mellette, hátha egyszer megjön, és akkor ki lesz a barátja?

A feketerigó keserves sírásra fakadt... A kislejő nagyon megsajnálta.

– Miért sírsz? Ne sírj – mondta neki.

– Azért sírok – zokogta a madár –, mert a feketerigó én vagyok. (...)

– Istenem, de buta madár vagy te – mondta boldogan a kislejő, fölkapta, és sokáig mosdatta a feketerigót a patakban.

Szemponatok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és elbeszélésmódját! Mutassa be a két szereplőt! Vizsgálja meg tetteiket/viselkedésüket, fogalmazza meg magatartásuk okát! Értékelje a madár második próbálkozását! Fejtse ki véleményét a mai fiatalok barátságválasztási szokásairól!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

ÜRES OLDAL